

Handledning till

Lina + Rymden = Tobbe

av författaren Gustaf Lingmark

Lina + Rymden = Tobbe är tänkt som en gemensam högläsningsbok, men kapitel kan också ges i läxa. Det är väldigt viktigt att twisten på slutet inte avslöjas eller att någon läser sista sidan. Mycket av bokens potential är att det blir en helt ny berättelse när man får informationen i slutet och det ger eleverna möjlighet att gå tillbaka och ta in alla scener i boken med nya ögon. Boken kan med fördel användas som lättläsande bok för högstadiet ålder 13-15 med även använda för sent mellanstadieålder 12-13.

Syfte

- Att tillsammans med eleverna samtala om kärlek, utanförskap och sexuell identitet.
- Att tillsammans med eleverna reflektera över förutfattade meningar, samhällsroller och väcka genusfrågor.
- Att samtala om norm och mobbing.

Koppling till LGR 11

1 Skolans värdegrund och uppdrag Grundläggande värden

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som skolan ska gestalta och förmedla. I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande.

Kopplingar till boken:

Boken tar upp utanförskap, kvaliteter hos människan och vad samhället ofta ser som högt värderad socialt anseende. Diskussion om rang och prestige väcks när Tobbe går genom korridoren och möts av Falken och hans gäng. Lina är populär, men vad innebär popularitet? Vilken typ av popularitet är värd att eftersträva?

Förståelse och medmänsklighet

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.

Kopplingar till boken:

Boken bjuder in till förståelse och ifrågasättande genom att presentera ett perspektiv som sedan vänds på. Läsaren får följa ett sidbyte kring status och social hierarki i högstadiet, men också genom genus. Detta vänds på i slutet av boken, vilket gör att varje scen i boken kan vända på när man delges informationen som hämtas på sista sidan. Boken blir således två berättelser i en.

Skolans uppdrag

Skolan ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla människor, oberoende av könstillhörighet. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmönster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

Kopplingar till boken:

Boken öppnar upp för debatt kring vad som är manligt och kvinnligt, vänder och vrider på perspektiven och utmanar läsaren, på ett pedagogiskt sätt, att ta itu med förutfattade meningar.

Det etiska perspektivet

Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i skolan. Perspektivet ska prägla skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden och agera ansvarsfullt mot sig själva och andra.

Kopplingar till boken:

Vad är rätt och fel? När ska jag som individ gå in och stå upp för svaga / utsatta. Falken gör vid ett tillfälle ett etiskt ställningstagande, vad driver honom till det? Varför har vi en annan uppfattning kring honom innan dess?

Tillvägagångssätt (hur klassen kan arbeta med boken)

Börja med förförståelsen. Visa bokens framsida. Fråga eleverna: Vad ser du? Vem finns på bilden? Hur ser de ut? Var tror du de befinner sig? Vad finns det för text på sidan? Om du läser ihop text och bild vad tänker du då?

Börja med att berätta att boken handlar om mobbing, utanförskap och kärlek. Läs sedan 1-3 kapitel gemensamt. Här kan läraren läsa ett kapitel och eleverna två. Avsluta varje kapitel med att besvara diskussionsfrågorna som hör till de olika kapitlen.

Frågorna kan antingen besvaras muntligt eller skriftligt. Om skriftligt, välj ut en fråga som ni gemensamt diskuterar i klassen. Självklart går det bra att välja ut endast EN viktig fråga samt komplettera med nya påhittade frågor.

Frågorna kan även göras med påstående och alternativ som blir fyra-hörn-övningar.

Efter att boken är läst kan hela boken diskuteras genom statyteater där olika scener väljs ut. Klassen kan sedan diskutera gestaltningen, kroppsspråket och var laddningen i scenen är. Vilka är åskådarna, hur kan laddningen enkelt brytas? Hur känner sig alla i scenen?

För dig som tänkt läsa flera kapitel i streck: Vissa frågor svaras på i kapitlet som följer och kan därmed bli inaktuella om man läser t ex tre kapitel i rad.

Lina + Rymden = Tobbe

– frågor diskussionsunderlag till varje kapitel (ålder 13-15)

Kap 1

- Vad hade Tobbe kunnat göra annorlunda?
- Vad borde Tobbe ha svarat?
- Vad gör du när du inte vet vad du ska svara på någon som fäller en kommentar till dig?

Kap 2

- Varför tror du inte att Tobbe svarar? Vad symboliserar det när han låter skeden glida ner i O'boyglaset så den försvinner helt?

Kap 3

- Hur hanterade Tobbe situationen? Kunde han ha gjort något annorlunda?
- Vad hade du gjort om du var Tobbe och dina böcker låg utkastade i skogen/gräset?

Kap 4

- Varför berättar inte Tobbe som det är för sin klassföreståndare?
- Tycker du att hon kunde ha gjort någonting annorlunda?

Kap 5

- Vad verkar Tobbe uppskatta mest hos Lina?
- Varför känns hon så speciell när han skriver om henne?

Kap 6

- Varför tror du Tobbe umgås med Lina och varför umgås Lina med Tobbe?
- Hur träffade du din kompis? Vad fick dig att inse att ni skulle bli vänner?

Kap 7

- Vad är det för saker man slutar göra när man börjar högstadiet?
- Vad gör du på vägen till skolan som du tror ingen annan gör?

Kap 8

- Gör Tobbe rätt som spelar en roll när han går förbi Falken och hans gäng?
- Har du någonsin gått en annan väg för att du vill undvika att gå förbi någon?

Kap 9

- Varför tror du det är enklare för Lina och Tobbe att sitta på en brygga nedanför stjärnorna och prata om saker?
- Har du fått prata med någon om när dina föräldrar skilde sig eller har någon pratat med dig om det? Hur var det för dig?

Kap 10

- Vilka fyra tecken tror du det var som stod i mobilen?
- Skriver du saker i din uppsats som du sen suddar ut eftersom de inte har med uppsatsen att göra?
- Får skolarbetet dig ibland att längta extra starkt efter andra saker eller är det tvärtom, skönt när du får arbeta med något kul ämne och slipper tänka på vardagen?

Kap 11

- Vad är det svåra med att skicka textmeddelanden med någon man gillar?
- Kan du utifrån minnet, beskriva klädstilen på någon du är hemlig kär i?

Kap 12

- Vad menar Tobbe med en "elva" i mitt rum?
- Vad tror du det är som slår om i Linas blick? Vad är det hon känner?
- Vad är typiskt killrum och typiskt tjejrum?
- Är det roligare att spela spel eller skriva en saga med en kompis, eller spelar det ingen roll vad man gör för aktivitet?

Kap 13

- Varför förändras Lina helt plötsligt?
- Har du kompisar som ibland betar sig annorlunda när ni ses? Vad beror det på tror du?

Kap 14

- Tror du Tobbe ogillar scoutlägret så mycket som han beskriver, eller är det något annat han egentligen känner?
- Tror du det är vanligt att man gömmer intressen för att man inte vill hamna utanför?
- Hur hanterar man intressen som är roliga, men som andra kan uppleva som töntiga?

Kap 15

- Vad menar Tobbe med "Ett marionettliv" och att Lina låter trådarna falla till marken?
- När du är med andra, kan du då ibland längta efter att få gå iväg bara för att tänka på något annat? Vilka stunder handlar det då oftast om?

Kap 16

- Vad menar Tobbe med att han vill "klippa sina trådar"?
- Minns du ett tillfälle när du själv "klippte dina trådar"?

Kap 17

- Tror du det är lättare för Tobbe att ljuga eftersom han vet att det handlar om kärlek? Tror du Bogdan förstår att det egentligen är något annat?
- Utnyttjar du ofta att det går att ljuga för vuxna? Försöker du undvika det?
- Finns det någon du aldrig behöver ljuga för?

Kap 18

- Minns du själv en ledare som Kåge?
- Vad gör en bra ledare?

Kap 19

- Varför tror du Tobbe dricker upp all ur plastmuggen i slutet? Vad är det som får honom att ta steget?
- Minns du själv en fest eller tillställning som var bra? Vad gjorde att den var minnesvärd?

Kap 20

- Varför tror du att alla är så tillmötesgående mot Tobbe på festen?
- Varför tror du Lina försvann och övergav Tobbe på festen?
- På vägen till festen känner sig Tobbe speciell. Kan man bli till någon speciell genom att bara gå bredvid den speciella personen?

Kap 21

- Vad tycker du Tobbe borde gjort annorlunda?
- Vad hade du velat säga till dig själv om du sprang in i dig som 7-åring?

Kap 22

- Vad menar Tobbe med gårdagens monster?
- Blir du ibland trött på den digitala världen? Vad brukar du göra då?

Kap 23

- Varför börjar Tobbe stamma när Lina kommer förbi honom i skolan?
- Varför tror du Tobbes klass tittade efter Lina?

Kap 24

- Varför tror Falken att Lina är Tobbe syster?

Kap 25

- Borde Tobbe berätta vad han känner för Lina? Hur skulle han göra det?
- Riskerar han att förlora något på att göra det eller riskerar han mer på att inte göra det?

Kap 26

- Vad tror du Tobbe kände efter kyssen?
- Ibland hör man någon säga att de har ”strulat” eller ”hånglat”, betyder kyssar ingenting ibland?
- Kan det även vara tvärtom, kan en blick eller att handen snuddar vid den andras hand – vara starkare än en kyss med någon man inte är kär i?

Kap 27

- Vad försöker Tobbe uttrycka i dikten?
- Vad får dig att vilja skriva en dikt?
- Är det skillnad på att rita eller skriva ner känslor?

Kap 28

- Är Tobbe självisk som bara tänker på kärlek istället för Linas problem?
- När det har hänt något bra, hur länge kan man leva på det innan man vill att det ska hända igen?
- Varför är det så svårt att skriva ett sms till någon som betyder mycket?
- Hur säger man i ett sms att någon tar upp hela ens värld, samtidigt som man frågar hur läget är?

Kap 29

- Vad tror du Lina hade svarat om Tobbe frågat henne om kyssen?
- Säger du ibland ”kompis” eller ”polare” om någon istället för att berätta vad personen egentligen betyder för dig?

Kap 30

- Vad menar Tobbe med att han blundar för att han vill se Lina hela tiden?
- Varför vill man ibland sätta ord på något som har hänt?

Kap 31

- Varför reagerar Tobbe så kraftigt?
- Varför skämtar Falken bort allting?

Kap 32

- Varför frågar Lina, Tobbe så mycket? Vad är det hon är ute efter?
- Hur känns det att lyssna på någon som kan mycket om ett ämne? Har du något specialintresse du brukar gilla att berätta om?

Kap 33

- Vad försöker Falken göra när han går fram till Tobbe och Lina?
- Varför reagerar han som han gör och börjar stamma?
- Vad tror du Tobbe är mest rädd ska hända i den här situationen när Lina och Falken möts?

Kap 34

- Finns det något Tobbe kan säga för att trösta Lina när hon berättar allting om sin pappa och sin hemmasituation?
- Har du hamnat i en situation där någon berättade något känslösamt för dig och du inte vetat vad du ska svara? Vad önskar du att du sagt i efterhand?
- Tobbe önskar att han var en person som kunde lägga armen om Lina och krama henne, kan man lära sig att bli en sån person? Hur tränar man på det?

Kap 35

- Tror du Tobbe väljer rätt väg när han tror att Lina kommer tycka om honom mer om han ritar av henne? Är det egoistiskt av honom att göra något fint åt henne, när han samtidigt hoppas att hon ska uppskatta honom, eller är det okej att man känner så?
- Brukar du göra en plan när du vet att en person du vill imponera på ska vara på samma plats som dig? Vad brukar du tänka extra mycket på då?

Kap 36

- Har du dåligt minne från en filmupplevelse på grund av det som hände precis innan filmen – att någon sa eller gjorde något. Gör detta att du har svårt för filmen nu?
- Varför är det så att för vissa är kärleken hur stor som helst och de kan gå och längta efter någon i flera år, medan andra verkar kunna dejta en ny person direkt efter att en relation precis tagit slut?

Kap 37

- Varför varnar Falken för Kniv-Oskar?
- Varför skulle Lina vara med någon som Kniv-Oskar tror du? Varför skulle någon tjej välja att vara med honom om det stämmer som Falken säger?
- Har du varit med om att en mobbare blir "schysst" när man är ensam med dem?

Kap 38

- Vad är det som gör att Tobbe och Lina byter roller här? Att det känns som att Tobbe är äldre än Lina?
- Varför vill Lina inte prata om Kniv-Oskar?
- Vad menar hon med att Kniv-Oskar är snäll mot henne?

Kap 39

- Hur hade det låtit om Tobbe berättade allt för sin historielärare, vad tror du han hade svarat?
- Varför känns det ibland som att det är svårt att berätta någonting viktigt för en lärare? Har inte de flesta lärare också varit ungdomar en gång i tiden och borde förstå?

Kap 40

- Vad borde Tobbe göra, borde han gå på festen?
- Vad gör man när kärleksbekymmer tar över andra saker i vardagen?

Kap 41

- Vad tycker du om Tobbes förberedelser? Varför gör han dem?
- Hur brukar du förbereda dig inför en fest? Kan man förbereda sig för mycket?
- Varför kan det ibland kännas jobbigt att gå till en fest helt ensam? Även fast man känner folk där?

Kap 42

- Varför vill Tobbe se Kniv-Oskar?
- Varför ställer sig Carro in hos Tobbe?
- Hur tror du Carro ser på Tobbe?
- Märker man någon skillnad på Tobbe den här festen jämfört med den förra?
- Vad tror du Tobbe ska göra med skorna?

Kap 43

- Varför vill Tobbe elda upp Kniv-Oskars skor?
- Borde Tobbe ha gjort något annat istället?

Kap 44

- Vem har rätt, Lina eller Tobbe?
- Hade Tobbe kunnat hantera Lina på ett bättre sätt?
- Är det bra att konfrontera någon, även om du vet att personen kommer bli arg?

Kap 45

- Varför tar Tobbe ut SIM-kortet i sin telefon?
- Varför försöker Tobbe att tänka på saker som kommer att få honom att börja gråta?

Kap 46

- Var blir inte Tobbe rädd för Kniv-Oskar?
- Varför vågar Falken stå upp mot Kniv-Oskar?
- Vad tror du att Kniv-Oskar hade förväntat sig skulle hända?
- Vad menar Falken med att "Kniv-Oskar är slut"?

Kap 47

- Hur tror du Tobbe känner sig när han ligger och läser efter allt han varit med om under dagen?
- Vad menar Lina med att "Det skulle inte vara så enkelt om vi blev tillsammans."

Kap 48

- Vad menar Tobbe med "Det känns som att jag räddar dig nu, fast det egentligen är du som räddar mig."?

Kap 49

- Är det skillnad på Linas och Tobbets relation nu?
- Vad tror du kommer hända med dem framöver?

Kap 50

- Varför tror du det är viktigt för Lina att berätta för Tobbe att hon har förändrats?
- Vad menas med uttrycket "Allt det bra du ser hos andra har du också själv?"

Kap 51 (sista kapitlet)

- Vilka kapitel och situationer blev annorlunda nu när du vet att Theodora var en tjej hela tiden?
- Vilken scen tycker du blev mest konstig nu när det visade sig att Theodora var en tjej?
- Vilken scen känns mer logisk nu när du visade sig att Theodora var en tjej?
- Vilket möte tyckte du bäst om i boken, nu när du vet att Theodora är en tjej?
- Vad blev annorlunda när Theodora var på fest första gången när vi vet att hon är en tjej?
- Vad tror du Falken egentligen känner för Theodora?

Frågor om trygghet, spänning, vänskap, mod och fantasi

Illustration: Julia Rende

Om kärlek

Kärlek för mycket gott med sig. Kärlek är en drivkraft, en inspiration och en längtan. Kärlek är en källa till fantasi och en längtan efter något nytt. Att bli kär är att spegla sig själv - det du ser hos andra, har du också själv. Annars skulle du inte kunna identifiera det hos andra. Om vi kan förstå vad vi känner och hitta sätta att ge uttryck för det, så utvecklas vi. Uttryck kan ske i bild, text eller musik, men utan kärlek tappar vi all glöd.

Om identitet

I högstadiet händer mycket. Plötsligt inser vi att alla omkring oss förändras. saker som vi brukade ha gemensamt med andra börjar blekna och tryggheten vi kände med människor omkring försvinner. Allt ställs om på nytt känslan över att vi duger utvärderas. Att våga vara sig själv är viktigt, men hur ska jag kunna vara det när jag inte själv vet vem jag vill vara bland allt det nya? Identiteter prövas under högstadiet. Vi lyssnar och härmar. Blandar inspiration från film, med verkligheten. Det är en upptäcktsresa på osäker mark, men resan ger insikt åt alla håll. Skulle den nya identiteten kännas obekvämt, så vet du iallafall vem du inte vill vara.